

Norsk Fyrforening

Øvre Slottsgate 2B

0157 Oslo

Farsund, 10. juni 2024

Riksantikvaren

Dronningens gate 13

0151 Oslo

Høringsinnspill til Riksantikvarens håndverksstrategi

Norsk Fyrforening takker for muligheten til å komme med innspill til Riksantikvarens håndverksstrategi.

Fagkompetansen innen en rekke tradisjonshåndverk er dessverre et område som er blitt svært svekket gjennom flere ti-år. Norsk Fyrforening har i lang tid vært bekymret over situasjonen, og foreningen har tatt til orde for at denne negative trenden må reverseres.

Norsk Fyrforening er langt på vei enig i det som ligger i høringsutkastet til ny håndverksstrategi for Riksantikvaren.

Vi er likevel i tvil om en håndverksstrategi er tilstrekkelig for å øke antallet tradisjonshåndverkere. Det må etter vår mening «sterkere lut» til. Ikke minst gjelder dette aktiv handling fra politisk hold til å satse på økt tilslutning til opplæringstilbud over hele landet. Ord må bli til handling,

I utkastet til håndverksstrategi bruker man begrepet «eiere» av kulturminner. Det er en svakhet at begrepet oppfattes som private eiere – og ikke Stat, fylkeskommune eller kommune.

Det er etter Norsk Fyrforenings mening viktig at strategien i sterkere grad vektlegger ansvaret Staten og det offentlige har for ivaretagelse av egne frede kulturminner og dermed økt bruk av tradisjonshåndverkere i arbeidet på disse kulturminnene.

Vi også påpeke at Kystverket må nevnes som statlig eier under «Eiere og forvaltere» på side 30 i høringsutkastet.

Strategien må være helt tydelig på at det må legges til rette for økt antall studie- og lærlingeplasser over hele landet, og at det fra politisk hold blir prioritert å stimulere til dette gjennom økonomiske intensiver.

I dag bruker det offentlige store ressurser på planlegging og tilrettelegging for utdanning - mens det ikke benyttes tilsvarende med ressurser på lærlingeplasser og tilrettelegging for videreutdanning.

Etter Norsk Fyrforenings mening må foreligge et helhetlig program som synliggjør tradisjonshåndverk på en helt annen måte enn i dag. Synlighet og fokus på tradisjonshåndverk vil være en motiverende faktor for at håndverkere skal motiveres til å lære seg ny kunnskap innen tradisjonshåndverk. Vi tror at mange av dagens håndverkere vil la seg inspirere til nye kunnskap hvis det er lagt til rette for dette gjennom støtteordninger.

Det er viktig å trekke på den ressursen som dagens håndverkere utgjør, og gjennom strategien få håndverkerne til å se muligheten i det å få være med på noe stort. Det å være med å gjøre en forskjell.

Tradisjonshåndverk betyr mye i et sirkulært- og miljømessig perspektiv. Det å kunne reparere enn å begynne på nytt. Tradisjonshåndverk må bli et statussymbol som gir yrkesstolthet til å vise at man kan noe ekstra!

Det er dessverre slik at man i dag må hente tradisjonshåndverkskompetanse fra utlandet, når vernende kulturbygg skal rehabiliteres. Det er for eksempel ingen håndverkere i Norge som kan utføre stukkarmarmorarbeider, Da må man til Tyskland for å få den kompetansen.

Etter det Norsk Fyrforening kjenner til, så er det i dag kun to gjørtlere i Norge. Noe som er utfordring når arbeid med messing og bronse skal utføres.

Innen ivaretagelsen av norske fyrstasjoner så er det i dag stor mangel på tradisjonshåndverkere som er utdannet innen smiljernstøping, teglsteinlegging, muring, kalking og håndverkere innen skiferlegging. Dette er utdanningsretninger som må styrkes.

Vi ser i dag at mangelen på tradisjonshåndverkere innen disse bransjene har medført at fredede fyrbygninger ikke er blitt ivaretatt i henhold til fredningsbestemmelsene. Dessverre er det slik mangel på tradisjonshåndverkere fører til at de fylkeskommunale vernemyndighetene gir dispensasjoner der fredningsvedtaket fravikes. Norsk Fyrforening håper Riksantikvarens håndverksstrategi vil være helt klar på at tradisjonshåndverkere skal benyttes og at det ikke avvikes fra dette kravet.

Staten eier en rekke fredede og verneverdige kulturminner, og har derfor etter Norsk Fyrforenings mening et særskilt ansvar for å benytte tradisjonshåndverkere. I dag er det dessverre slik at man legger mer vekt på kostnadene ved anbud – og dermed velger løsninger som ekskluderer tradisjonshåndverkere – da disse ofte er dyrere. Norsk Fyrforening er av den oppfatning at sektoransvaret bidrar til å pulverisere en felles statlig holdning til dette med tradisjonshåndverk.

Strategien må derfor inneholde klare krav til statlige virksomheter – på lik linje med private eiere. Norsk Fyrforening mener derfor at det må fremkomme av strategien at Riksantikvaren

har det overordnede ansvaret for dette - i forhold til øvrige statlige sektorer – som Kystverket og Statens Vegvesen.

Norsk Fyrforening takker for muligheten til å være med i arbeidet med Riksantikvarens håndverkstrategi, og ser frem til videre deltakelse i dette arbeidet.

Glødende fyrhilsen

Sven Gj. Gjeruldsen

Styreleder

Henriette Marie Skjæveland

Daglig leder